

בבבל, היות ודייניי בבל אינם דיינים סמוכים [וכדמפרש ואזיל]; אם כן, היאך יתכן שאתה מחייב את המזיק לשלם את דמי היד של התינוק, שהרי ציוית להעריך את הנזק בשומא כעבד?!

אמר [הש"ב] להו רבא: אין כוונתי לחייבו ממון בבית דין, ולא צריכא מה שציויתי לשומו כעבד, אלא דאי תפס, (26) שהרי אף על פי שאין דנים דין זה בבבל, מכל מקום הרשות נתונה ביד הניזק לתפוס ממונו של המזיק ולעכב אותו אצלו תמורת נזקו, על כן יש לשום את הנזק כדי לדעת כמה יוכל הניזק לעכב אצלו אם יתפוס. (27)

ההוא תורא דאלם ידיה דינוקא [מעשה בשור שלעס וכסס (24) ידו של תינוק]. **אתא לקמיה דרבא** [בא לפני רבא לשאול אותו כיצד להעריך את הנזק].

אמר להו רבא לדיינים: זילו שיימוהו **כעבדא** [לכו והעריכו את הנזק כעבד הנמכר בשוק] כמה היה שוה קודם שהזיקו וכמה הוא שוה עכשיו, ועל המזיק לשלם את חצי ההפרש. (25)

אמרו [שאלו] ליה רבנן: והא מר [אדוני] הוא דאמר: כל הנישום כעבד [כל נזק שדינו להיות נישום ונערך כעבד] אין גובין אותו

24. בנמוקי יוסף — וקצץ.

25. "פרישה" [חושן משפט א ז], כי היות ואין דרך שוורים לאכול להנאתם ידים של תינוקות, אם כן נזק זה תולדת "קרן" הוא ולא "שן". ומן הסתם היה שור זה "שור תם" כדאמרינן לקמן אין מועד בבבל, ושור תם משלם חצי נזק. [ולפי דברי "ים של שלמה" (להלן הערה 27 אות ו) הכא הוי חיוב ממון ונזק שלם.]

26. א. כך היא גירסת הרי"ף. והרא"ש גורס **אם תפס ראה בהערה הבאה**.

ב. ב"גידולי שמואל" בשם "נחל יצחק" הוכיח מכאן דמהני תפיסה על ידי שליח, שהרי האב תופס בשביל בנו, ואין כאן חסרון של תופס במקום שחב לאחרים. אמנם אפשר לדחות דשאני הכא דאביו הוי כאפוטרופוס [ועל כרחך לומר דאביו הוי כאפוטרופוס דאם לא כן, איך יוכל למחול ולומר לא בעינא דזילא ביה מילתא, כמו שכתב ב"ברכת אברהם"] — "דבר יעקב".

27. א. כתב רש"י: הכי אמר להו שומו ליה,

והיום או למחר אם יתפוס משלו יעכבנו. כלומר, עושים היום שומא כדי לדעת כמה יהיה לו רשות לעכב אם יתפוס מנכסי המזיק.

והרא"ש כתב: ולא נהירא, דאין שמין כלל לגבות הנזק, אלא אם תפס הניזק שמין ואומרים לניזק כך וכך תחזיר לו. [וכן כתב ב"שיטה מקובצת" בשם גאון.]

וביאור דברי הרא"ש הוא על פי מה שנתבאר לעיל טו ב: רבינו תם סובר בשור תם שנגח ומחוייב לשלם "חצי נזק" [שהוא קנס] שאין הניזק רשאי לתפוס אלא את השור המזיק עצמו, אבל ממון אחר מנכסי המזיק לא תיקנו חכמים שיוכל לתפוס, כי יש לחשוש שמא יגזול הניזק את כל אשר למזיק, ואנו לא נוכל להוציא ממנו היות ואין דנין דיני קנסות בבבל, ונמצא המזיק מפסיד יותר על מה שהזיק. כלומר, רבינו תם סובר שלעולם אין אנו דנים לשום את חיובו של המזיק היות ואין דנים דיני קנסות בבבל, ואף אחרי התפיסה אין אנו יכולים לשום את הנזק, כדי לדעת כמה מחוייב הניזק להחזיר, כי גם זה נחשב שומא ודיון בדיני קנסות.

והרא"ש [שם סימן כ] תמה על דברי רבינו